

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра теорії фізичного виховання фітнесу та рекреації

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В. *С.В.Г.*
Протокол № 6
від «15» березня 2017 р.

№6.15032017663

СПОРТИВНІ ІГРИ НАРОДІВ СВІТУ

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки	спеціаліста
галузь знань	01 Освіта
спеціальності	014 Середня освіта 017 Фізична культура і спорт
освітні програми	Середня освіта: фізична культура Фізична культура і спорт

Робоча програма навчальної дисципліни «Спортивні ігри народів світу» для студентів спеціальності: 014 Середня освіта. 017 Фізична культура і спорт денної форми навчання на базі підготовки спеціалістів.

" 29" серпня, 2016 р. 17 с.

Розробники: кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри теорії фізичного виховання, фітнесу та рекреації Швай О.Д.

Рецензент: канд. наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри спортивно-масової, та туристичної роботи Романюк В.П.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри теорії фізичного виховання, фітнесу та рекреації протокол

№ 1 від 30.08. 2016 р.

Завідувач кафедри:

 Белікова Н.О.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету фізичної культури, спорту та здоров'я протокол № 2 від 14.09 2016 р.

Голова науково-методичної комісії факультету

 Мудрик Ж.С.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 2 від 19.10. 2016 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальності, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 4	01 Освіта	за вибором
	014 Середня освіта 017 Фізична культура і спорт	
Модулів: 3	спеціаліст	Рік підготовки: 1
Змістових модулів: 3		Семестр: 10
ІНДЗ: немає		Лекції: 18 год
Загальна кількість годин: 120		Практичні: 16 год
Тижневих годин (для денної форми навчання):		Самостійна робота: 80 год
Аудиторних: 34		Консультації: 6 год.
		Форма контролю: <u>залік</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Спортивні ігри народів світу» є надання майбутнім спеціалістам з фізичного виховання необхідних знань про нові види рухової активності, які ще не знайшли широкого відображення в практичній роботі вчителя, тренера, однак є привабливими для широкого кола осіб, які займаються фізичною культурою та спортом.

Основними завданнями вивчення дисципліни “ Спортивні ігри народів світу ” полягають у наданні студентам базових знань при висвітленні основ нетрадиційних видів спортивних ігор, Природне ставлення людей до фізичного удосконалення, до оздоровлення спонукає спеціалістів у галузі фізичної культури вести пошук нових засобів і методів досягнення цих цілей. Відомі види фізичних вправ, що добре себе зарекомендували, традиційно лишаються у арсеналі засобів фізичної культури. Однак пошук шляхів підвищення ефективності оздоровчо-фізкультурних заходів, формування у

людей постійної потреби у руховій активності передбачає використання нетрадиційних видів спортивних ігор.

Після опанування даної дисципліни студенти **повинні**:

знати : історію виникнення окремих видів спортивних ігор, які є нетрадиційними в практичній діяльності вчителя фізичної культури; взаємозв'язок сучасних видів рухової активності та видів спорту з іншими видами спорту, та з іншими сферами професійної діяльності вчителя фізичної культури, тренера-викладача; значення занять та вплив нетрадиційних видів спорту на організм людини; організацію та методику проведення занять із використанням нетрадиційних видів спортивних ігор.

вміти : застосовувати нетрадиційні види спортивних ігор при проведенні різних форм занять в загальноосвітній школі та ДЮСШ; планувати, оцінювати ефективність, здійснювати контроль за застосуванням нетрадиційних видів спортивних ігор.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Виникнення та розвиток СІНС в світі та Україні.

Тема 1. Взаємозв'язок сучасних нетрадиційних видів спортивних ігор з іншими видами спорту та іншими сферами професійної діяльності вчителя фізичної культури, тренера – викладача.

1. Спортивні ігри народів світу їх взаємозв'язок з сучасними видами спорту.
2. Використання спортивних ігор в діяльності фахівця з фізичної культури та спорту.
3. Розвиток спортивних ігор народів світу в Україні та на Волині.

Тема 2. Історія виникнення та розвиток бейсболу та стрітболу в світі та в Україні. Правила гри.

1. Основні правила гри. Судді та їх обов'язки.
2. Особливості техніки та тактики гри. Функції гравців на майданчику.

Тема 3. Історія виникнення та розвиток пляжного футболу волейболу та гантболу. Організація і проведення змагань .

1. Особливості гри в нападі та захисті.
2. Правила та суддівство змагань з пляжного футболу волейболу та гантболу.

Тема 4. Історія спортивної гри алтимат фрізбі. Основні правила гри.

1. Поява та розвиток спортивної гри алтимат фрізбі в Україні.
2. Правила гри та суддівство змагань.
3. Функції гравців на майданчику.

Тема 5. Історія виникнення та розвиток на Україні дартсу, більярду та гольфу. Основні правила гри .

1. Історія виникнення та розвиток на Україні дартсу, більярду та гольфу.
2. Основні правила гри . Техніка та тактика дартсу, більярду та гольфу.
3. Різновидності більярду та гольфу.

Тема 6. Сквош. Історія розвитку основні правила гри. Історія виникнення спортивної гри лапта. Правила змагань. Навчання основним технічним прийомам гри.

1. Історія виникнення та розвиток гри сквош.
2. Правила гри та суддівство змагань.
3. Виникнення спортивної гри лапта. Міні лапта правила змагань.

Тема 7. Особливості техніки та тактики спортивної гри алтимат фрізбі.

1. Техніка прийому та передачі фрізбі.
2. Тактичні дії гравців на майданчику.
3. Дух спортивної гри алтимат фрізбі.

Тема 8 Особливості техніки та тактики спортивної гри петанк.

1. Техніка кидків куль у грі петанк.

3. Спеціалізація та функції гравців.

Тема 9. Пляжний футбол, гандбол, волейбол: основи техніки та тактики гри.

1. Особливості техніки нападу та захисту.
2. Тактичні дії гравців в нападі та захисті.

Тема 10. Аналіз підсумків чемпіонату України і міжнародних змагань з нетрадиційних видів спортивних ігор серед чоловічих та жіночих команд.

1. Участь команд України в нетрадиційних видах спортивних ігор.
2. Результати чемпіонатів світу та Європи з спортивних ігор.
3. Характеристика неолімпійських видів спортивних ігор.

Змістовий модуль 2. Техніко-тактичні дії. Правила змагань.

Тема 1. Ознайомлення з ігровими прийомами гри футволей. Оволодіння технікою прийому та передачі м'яча. Удари по мячу. Зупинка м'яча.

Тема 2. Особливості техніки та тактики у грі футволей. Функції гравців в грі. Технічні та тактичні дії гравців в нападі та захисті.

Тема 3. Навчання основним технічним прийомам спортивної гри алтимат фрізбі. Прийом та передача фрізбі. Тактика гри.

Тема 4. Навчання основним технічним прийомам гри сквош. Техніка подачі та прийому м'яча.

Тема 5. Навчання основним технічним прийомам гри лапта. Техніка виконання удару по м'ячу. Ловіння м'яча. Кидок та передача м'яча.

Тема 6. Особливості техніки та тактики спортивної гри петанк. Оволодіння технікою кидка.

Тема 7. Стрітбол. Особливості техніки та тактики гри. Передачі м'яча, кидок в корзину, подвійний крок.

Тема 8. Пляжний футбол, гандбол: основи техніки та тактики гри. Передачі м'яча, удари та кидки по воротах.

Тема 9. Аналіз підсумків чемпіонату України і міжнародних змагань з

нетрадиційних видів спортивних ігор серед чоловічих та жіночих команд.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі на:			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійну роботу	Консулаг. з дисципліни
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Виникнення та розвиток СІНС в світі та Україні.					
Тема 1. Взаємозв'язок сучасних нетрадиційних видів спортивних ігор з іншими видами спорту та іншими сферами професійної діяльності вчителя фізичної культури, тренера – викладача.	5			5	
Тема 2. Історія виникнення та розвиток бейсболу та стрітболу в світі та в Україні. Правила гри.	8	2		5	
Тема 3. Історія виникнення та розвиток пляжного футболу волейболу та гантболу. Організація і проведення змагань .	8	2		10	
Тема 4. Історія виникнення футволею в світі та в Україні. Правила гри у футволей , особливості техніки і тактики гри.	6			5	
Тема 5. Історія виникнення та правила гри петанк.	8			6	
Тема 6. Історія спортивної гри алтимат фрізбі. Основні правила гри.	10	2	2	4	
Тема 7. Історія виникнення та розвиток на Україні дартсу, більярду та гольфу. Основні правила гри .	8	2		5	
Тема 8. Сквош. Історія розвитку основні правила гри. Історія виникнення спортивної гри лапта. Правила змагань.	10	2		6	
Тема 9. Історія виникнення та етапи розвитку городошного спорту в Україні. Правила змагань	6			4	
Змістовий модуль 2. Техніко-тактичні дії. Правила змагань.					
Тема 1. Ознайомлення з ігровими прийомами гри алтимат фрізбі.	2		2	6	2
Тема 2. Особливості техніки та тактики спортивної гри алтимат фрізбі.	2	2		4	
Тема 3. Навчання основним технічним прийомам	8		2		

спортивної гри футволей.					
Тема 4. Навчання основним технічним прийомам гри сквош .	2		2	10	
Тема 5. Навчання основним технічним прийомам гри лапта.	4		2		
Тема 6. Особливості техніки та тактики спортивної гри петанк.	6	2	2		2
Тема 7. Стрітбол. Особливості техніки та тактики гри.	2		2		
Тема 8. Пляжний футбол, гандбол о волейбол основи техніки та тактики гри.	4	2	2	10	
Тема 9. Аналіз підсумків чемпіонату України і міжнародних змагань з нетрадиційних видів спортивних ігор серед чоловічих та жіночих команд.	4	2			2
Усього годин:	120	18	16	80	6

3.Теми практичних занять

№ з/ п	Тема	Кіль-сть годин
1	Ознайомлення з ігровими прийомами гри футволей.	2
2	Особливості техніки та тактики у грі футволей.	2
3	Навчання основним технічним прийомам спортивної гри алтимат фрізбі.	2
4	Навчання основним технічним прийомам гри сквош .	2
5	Навчання основним технічним прийомам гри лапта.	2
6	Особливості техніки та тактики спортивної гри петанк.	1
7	Стрітбол. Особливості техніки та тактики гри.	2
8	Пляжний футбол, гандбол основи техніки та тактики гри.	2
9	Пляжний волейбол. Техніко-тактичні дії гравців.	1
	Разом	16

4. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кіль-сть годин
1	Методика навчання взаємодії гравців захисту та нападу в спортивній грі американський футбол.	10
2	Методика суддівства навчальних двосторонніх ігор. Суддівська жестикуляція. Суддівство змагань з футволею.	10
3	Методика навчання основних ігрових прийомів з дітьми різних вікових груп.	10
4	Контроль техніко-тактичної підготовки, фізичної підготовленості та змагальної діяльності .	10
5	Організація відбору дітей у спортивні секції для занять спортивними іграми.	10
6	Аналіз підсумків чемпіонату України і міжнародних змагань з бейсболу та волейболу серед чоловічих команд.	10
7	Аналіз застосування засобів відновлення працездатності у процесі тренувальних занять і змагань.	5
8	. Історія виникнення і етапи розвитку гри бейсбол.. Еволюція правил змагань.	5
3	Пляжний футбол, гандбол, волейбол правила змагань.	10
	Разом	80

1. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота чи індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ) студентів (за вибором) передбачає:

1. написання рефератів (підготовку огляду наукової літератури по даній темі);
2. участь у засіданнях наукового студентського гуртка. Члени гуртка, які беруть участь у засіданнях, отримують бали за присутність, за активну участь в обговоренні доповідей;
3. підготовку і виготовлення навчальних таблиць, плакатів;

4. опрацювання і анотація наукової літератури (статей, монографій).

2. Методи та форми навчання

Методи навчання:

- інформаційно-рецептивний (пояснення, лекційний метод, бесіда, робота з навчальною книгою);
- пояснювально-ілюстративний (метод ілюстрування, метод демонстрування);
- практичний (навчання ігрових прийомів).

Види і форми контролю: поточний, проміжний (тестові контрольні роботи) і підсумковий контроль.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

Контроль практичних умінь і навичок.

Вид контролю	К-ть разів	Бали
Кидки фрізбі на точність (спортивна гра алтимат).	10 разів	5 балів
	8 разів	3 бали
	6 разів	2 бали
	4 рази	1 бал
Кидки тенісного м'яча на точність вціль (спортивна гра лапта).	10 кидків	5 балів
	8 кидків	3 бали
	6 кидків	2 бали
	4кидка	1 бал
Жонглювання футбольним м'ячем (спортивна гра футволей).	20 ударів	10балів
	15 ударів	8 балів
	10 ударів	5 балів

Контроль теоретичних знань проводиться згідно графіка, затвердженого кафедροю та деканатом у вигляді тестів.

Питання для підсумкового контролю:

1. Спортивні ігри народів світу їх взаємозв'язок з сучасними видами спорту.
2. Використання спортивних ігор в діяльності фахівця з фізичної культури та спорту.
3. Розвиток нетрадиційних видів спортивних ігор в Україні та на Волині.
4. Особливості тактичних дій у американському футболі.

5. Описати правила гри , обладнання у американському футболі.
6. Судді та їх обов'язки. у американському футболі.
7. Історія виникнення та характерні ознаки спортивних ігор, які є нетрадиційними в практичній діяльності вчителя фізичної культури.
8. Охарактеризувати правила гри сквош
9. Взаємозв'язок сучасних видів рухової активності та видів спорту (на прикладі власної спортивної спеціалізації) з нетрадиційними видами занять фізичними вправами та спортом.
10. Історія розвитку сквоша. Правила гри.
11. Описати виникнення спортивної гри лапта.
12. Міні лапта правила змагань.
13. Описати історію розвитку стрітболу.
14. Правила гри у стрітбол.
15. Назвати основні функції гравців на майданчику у бейсболі.
16. Охарактеризувати розвиток футволею в Україні
17. Описати правила змагань з футволею.
18. Тактика гри у спортивній грі футволей.
19. Описати історія виникнення гри петанк в Україні.
20. Правила та суддівство гри в петанк.
21. Спеціалізація та функції гравців у спортивній грі петанк.
22. Історія та розвиток спортивної гри фризбі.
23. Описати тактику передач у грі фризбі.
24. Правила гри алтимат фризбі.
25. Історія виникнення та етапи розвитку городошного спорту в Україні.
26. Описати правила гри та порядок проведення гри городки.
27. Назвати городкові фігури.
28. Описати історію виникнення та розвиток на Україні спортивної гри гольф.
29. Основні правила гри та різновидності гольфу.
30. Описати спортивну гру дартс.

31. Описати історію та розвиток спортивної гри бейсбол.
32. Правила гри та суддівство гри бейсбол .
33. Охарактеризувати функції гравців на майданчику у бейсболі.
34. Описати історію та розвиток спортивної гри лапта.
35. Основні правила спортивної гри лапта
36. Назвати основні функції гравців гри лапта.
37. Описати участь команд України в нетрадиційних видах спортивних ігор.
38. Аналіз підсумків чемпіонату України і міжнародних змагань нетрадиційних видів спортивних ігор серед чоловічих та жіночих команд.
39. Використання спортивних ігор в діяльності фахівця з фізичної культури та спорту
40. Описати спорядження для спортивної гри сквош.
41. Обґрунтувати функції гравців нападу та захисту у грі американський футбол.
42. Історія виникнення та розвиток гри більярд..
43. Городковий майданчик та його обладнання..
44. Різновидності спортивної гри фризбі.
45. Особливості техніки та тактики гри пл. футбол.
46. Описати термінологію у спортивній грі бейсбол..
47. Особливості спортивної гри пл. гандбол.
48. Особливості розвитку нетрадиційних видів спортивних ігор серед молоді.
49. Місце нетрадиційних видів спортивних ігор у фізкультурній роботі в школі.
50. Описати різновидності спортивної гри лапта.
51. Описати функції нападників та захисників у американському футболі.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Методи діагностики успішності навчання:

- 1) поточний контроль (поточне опитування на лекціях, практичних заняттях);
- 2) періодичний контроль або проміжний контроль в кінці змістового модуля (модульна контрольна робота у вигляді тестових завдань);
- 3) підсумковий контроль (проводиться в кінці вивчення курсу у формі заліку).
- 4) Засоби діагностики успішності навчання: мультимедійна презентація, таблиці, схеми, словники

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Таблиця 3

Поточний контроль (макс = 40 балів)																	Модульний контроль (макс = 60 балів)		Загальна кількість балів		
Модуль 1													Модуль 2		Модуль 3						
Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2								ІНДЗ			
T-1	T-2	T-3	T-4	T-5	T-6	T-7	T-8	T-9	T-10	Пр.1	Пр.2	Пр.3	Пр.4	Пр.5	Пр.6	Пр.7	Пр.8		МКР 1	МКР 2	
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3	3	3	3	3	3	6	20	40	100

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D		
60 - 66	E	Задовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
1 – 59	Fx	Незадовільно	

Критерії оцінювання

Активність на заняттях оцінюється за наявністю конспектів усіх лекцій і складає 10 балів (1 бал за одну повністю оформлену лекцію).

Усні відповіді оцінюються за такими критеріями:

0,5 бала – відповідь поверхнева на основі прочитаної лекції; відповідь хаотична, фрагментарна; відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті; розуміння і розкриття лише окремих позицій.

1 бал – відповідь послідовна, недостатньо структурована; роз'яснення переважної кількості позицій (без виділення основних позицій); використання тексту лекції та одного підручника.

1,5 бали – відповідь логічна, чітка, структурована; глибоке розуміння матеріалу, яке включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників.

2 бали – відповідь чітка, структурована, логічна; включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників; аргументоване посилання на додаткові наукові джерела, спеціальну літературу, власні наукові доробки; наведення власних прикладів; порівняльний аналіз.

Практичні навички оцінюються за результатами виконання техніко-тактичних елементів. Максимальна кількість балів за виконання – *1 бал*. Загалом за усі практичні навички – *5 балів*. Практична навички можуть бути оцінені, якщо студент володіє усіма елементами гри.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань. За кожне індивідуальне завдання студент максимально може отримати 6 балів:

1 бал – завдання виконано поверхнево.

2 бали – фрагментарне виконання лише частини (25 %) завдання.

3 бали – фрагментарне виконання лише частини (75 %) завдання.

4 бали – завдання виконано повністю. Стиль виконання – копіювально-алгоритмічний (частина відомостей відтворена без чіткого усвідомлення їх суті, частина відтворена і пояснена).

5 балів – завдання виконано повністю. Стиль виконання – евристичний (відтворення відомостей з елементами власних суджень).

6 балів – завдання виконано повністю. Чітка аргументація та виділення ключових позицій. Глибоке розуміння суті виконуваного завдання. Використання новітніх джерел літератури. Оригінальність. Виражений творчий підхід у роботі над виконанням завдання. Стиль виконання – творчий.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово. Модульний зріз передбачає розв'язання 20 тестових завдань, які складаються на основі лекційного курсу, практичних робіт і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. Правильне розв'язання тестового завдання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за один модульну контрольну роботу – 20 балів (загалом 60 балів за три модульні контрольні роботи).

Підсумковий контроль – залік. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

Враховуючи специфіку навчання в Інституті фізичної культури та здоров'я, студентам, які займаються за індивідуальним графіком дозволяється написати реферати на теми пропущених лекційних занять. Лабораторні заняття вони відпрацьовують самостійно і здають в позаурочний час. Складання заліку для таких студентів є обов'язковим.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає залік у формі *усного опитування*. При цьому на залік виноситься 60 балів, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для отримання заліку потрібно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою. У відомості та індивідуальному навчальному плані студента в графі «оцінка за національною шкалою» робиться запис «зараховано».

13. Список джерел літератури

Основні:

1. Драло И. Л. Волейбол : учебное пособие для тренеров / И. Л. Драло. – М. : 2001. – 78 с.
2. Железняк Ю. Д. Основы научно-методической деятельности в физической культуре и спорте / Ю. Д. Железняк, П. К. Петров. – М. : Академия, 2002. – 264 с.
3. Костарев А.Ю, - Лапта. Тактическая и техническая подготовка игроков /А.Ю.Костарев, Л.Г. Гусев, В.И. Шемелинин- Уфа:БГПИ,1996.-40с.
4. Казанов С. В. Спортивные игры, Энциклопедический справочник / С.В. Казанов – Ростов н/Д: Феникс, 2004. – 448 с.
5. Крюген Е.С. Нетрадиционные виды гимнастики в массовой физкультурно-оздоровительной работе / Е,С. Крюген, Л.Т. Кудашова, А.А. Сомкин, О.М. Малишева – Санкт-Петербург: СПОГАФК им. П. Ф. Лесгафта, 1994. – 75с.
6. Костарев А.Ю. Особенности соревновательной деятельности игроков в лапту / А.Ю. Костарев, Мастер республ. Научн. –метод. И информ. Центра физкульт. И спорта.- 1998. с. 52-53.
7. Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в Олимпийском спорте / В.Н. Платонов – К. : Олимпийская литература, 1997. – 583 с.
8. Козіна Ж.Д. Спортивні ігри / Козіна Ж.Д. – І т. 2010.
9. Солопчук М. С. Нетрадиційні види занять фізичними вправами у фізкультурно-оздоровчій роботі з людьми середнього та похилого віку / М.С. Солопчук, О.П. Шишкін – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний педагогічний університет, інформаційно-видавничий відділ, 1999. – 72 с.
10. Солопчук М.С. Нетрадиційні види спорту: Навчальний посібник / М.С. Солопчук, О.П. Шишкін, І.І. Стасюк, Д.М. Солопчук. - Кам'янець – Подільський: Кам'янець – Подільський державний університет, редакційно -видавничий відділ, 2006. – 104 с.
11. Петанк (правила игры изд. Регион- Про, Регион), 2006.- 28 ст.

12. Нікітін А.М. Соціальні аспекти розвитку нетрадиційних і національних видів спорту серед молоді / А.М. Нікітін, Е.С. Утішева Матер. Міжнародн. Форуму "Молодь-Наука-Олімпізм."- М., 1998, с. 169-170.

13. Задворнов К.Ю. До питання теоретичного обґрунтування стратегії становлення нового олімпійського виду спорту в країні / К.Ю. Задворнов-Вісник академії. Вип.1 – СПб: СПбГАФК ім. П.Ф.Лесгафта, 1999, с. 41-45.

Додаткові:

1. Казанов С. В. Спортивные игры, Энциклопедический справочник / С.В. Казанов – Ростов н/Д: Феникс, 2004. – 448 с.

2. Келлер В. С. Теоретико-методичні основи підготовки спортсменів / В.С. Келлер, В. М. Платонов – Л. : УСА, 1993. – 226 с.

3.Оранский И. В. Восточные единоборства /И.В. Оранский – М.: Советский спорт, 1990. – 75с.

4. Петрова І.О. Дозвілля в зарубіжних країнах: Підручник. – К. Кондор, 2005. – 408 с.

5. Нормативна база Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту// <http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/doccatalog/list?currDir=91030> (Перегляд – 7.08.2009)

6. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту (затверджена Указом Президента України від 28.09. 2004 року №1148/2004). – К., 2004. – 16 с.